

Рябук К.П.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

Науковий керівник:

Сардак С. Е.

д.е.н., доцент,

в.о. зав. каф. економіки, підприємництва та управління підприємствами,

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

ВПЛИВ ЗАСТОСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ХІМІЧНИХ РЕЧОВИН В СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ НА МІЖНАРОДНУ ТОРГІВЛЮ ПРОДОВОЛЬЧОЮ ПРОДУКЦІЄЮ

За всіх часів хімічна індустрія мала винятково велике значення для сфери сільського господарства. Найбільш це значення полягало в постачанні різноманітних речовин та матеріалів для практичного функціонування галузі, без якої є неможливим успішний розвиток економіки нашої держави. На сьогодні відомо, що кількість найменувань продуктів та речовин, які випускаються хімічною промисловістю, перевищує декілька десятків тисяч.

В сільському господарстві синтетичні хімічні речовини використовуються як в рослинництві, так і в тваринництві. Найпоширенішими з них є: мінеральні добрива, що застосовуються для захисту рослин від шкідників: гербіцидів, екоцидів й інсектицидів і т. д; вапно або гіпс, що вносять до ґрунтів з метою поліпшення їх структури; хімічні добавки у вигляді кормових фосфатів для годування тварин; стимулятори росту й плодоношення рослин і тварин; полімерні матеріали та засоби малої механізації, застосовувані в сільськогосподарському секторі.

Варто зазначити, що більша половина з елементів усім відомої Періодичної системи Д. І. Менделєєва вже активно застосовується в агросекторах різних країн світу. Також необхідно згадати про існування таких наук як агрохімія і біотехнологія, які займаються вивченням правильного застосування хімічних методів й впливу хімічних сполук на продукти сільського господарства. В комплексі з іншими прийомами даних наук ефективність добрив значно зростає, а їх застосування дає хороший результат тільки при дотриманні деяких умов: правильно і своєчасно обробляються ґрунти, впроваджуються комплекси заходів по боротьбі з її ерозією, шкідниками і хворобами; правильно поєднуються органічні і мінеральні добрива; вибираються дози, співвідношення, форми, терміни і способи внесення добрив з урахуванням сівозмін.

Відсутність в ґрунті рослини хоча б одного з 70 виявлених хімічних елементів призведе до порушення життєвих процесів в рослинному організмі, оскільки кожен з них необхідний для виконання певної фізіологічної функції. Ці елементи надходять в ґрунт з добривами, які збагачують ґрунт елементами живлення, забезпечують рослини багатьма необхідними речовинами й значно покращують їх фізичні властивості, збільшують вологопроникність ґрунту.

Не дивлячись на те, що використання в сільському господарстві хімічних добрив сприяє підвищенню врожайності й рентабельності галузі сільського господарства, це має негативні наслідки в тому числі, тож деякими з них є: негативний вплив на здоров'я диких тварин, що іноді призводить до їх загибелі; застосування пестицидів сприяє масовому розмноженню шкідників; поява шкідників, що є стійкими до даного виду хімічного впливу; поширення дії хімічних добрив за рамки тієї території, де вони повинні бути використані.

На даний момент повна відмова від застосування інноваційних хімічних речовин в сільському господарстві не представляється можливою, проте можна зменшити її негативний вплив на довколишнє середовище, якщо використовувати інтегровану систему боротьби зі шкідниками, що

включає в себе такі методи: карантинний (попередження розмноження найнебезпечніших шкідників); селекційний (розведення особливих сортів рослин і порід тварин, що є природно стійкими до шкідників і не потребують спеціальних хімічних речовин для росту й розвитку); агротехнічний (конкретні агротехнічні прийоми правильного ведення господарства); хімічний (створення нових добрив з високою вибірковістю дії і великою швидкістю розпаду); фізичний (використання деяких матеріальних предметів або приладів, що допомагають у боротьбі зі шкідниками: оптичні пастки, ультразвукові прилади, застосування струму високої напруги); біологічний (найбільш екологічний метод, що базується на органічному природному знешкодженню шкідників шляхом використання синтетичних аналогів біологічно активних речовин). Усі ці методи втілюють у собі останні інновації промисловості, оскільки пропонують невідомі ще для цієї галузі нові способи, процеси й технології.

Що стосується впливу застосування інноваційних хімічних речовин в сільськогосподарській промисловості на тенденції розвитку торгівлі продукцією, то можна сказати, що існує тісний зв'язок між інноваціями та обсягом торгівлі. Пояснюється він прямолінійною залежністю між кількістю створених технологій та обсягом експорту сільськогосподарської продукції закордон. В працях сучасних зарубіжних дослідників Л. Маркеза-Рамоза та І. Мартінеза-Зарзосо описується дослідження, в ході якого було проаналізовано 13 країн-експортерів та 77 країн-імпортерів і виявлено, що «зростання значення індексу технологічних досягнень експортера на 10% забезпечує приріст обсягів експорту в середньому на 8,3%. Для країн, що розвиваються, виявлено пряму залежність обсягів торгівлі від купівельної спроможності та можливості освоєння інновацій, а для розвинених країн – від подальшого накопичення знань та їх використання» [5].

Одним з найважливіших завдань національної економіки, зокрема, українського агросектору, є безпечність ринку продовольства, тож якість сільськогосподарської продукції постає вагомим фактором визначення її конкурентоздатності й релевантності як на ринку внутрішнього споживання, так і на ринку зовнішнього. А як відомо, в основі конкурентоздатності продукції лежить саме якість і ціна. Як було згадано вище, іноді інноваційні хімічні речовини, функція яких полягає у боротьбі зі шкідниками, завдають шкоду також продуктам сільськогосподарської діяльності. Проте, якщо в умовах швидкого поширення сучасних технологій грамотно використовувати їх дію з відповідним дотриманням усіх необхідних заходів безпеки доквілля й здоров'я людини, то вони здатні значно підвищити добробут населення, задовольнити продовольчі потреби різних шарів населення й посприяти створенню якісних конкурентоспроможних продуктів. Окрім даного фактору якість продукції агропромислового комплексу також значним чином залежить від: технічної допомоги і обслуговування, грамотного придбання матеріалів та комплектуючих, тенденцій збуту (продажу), сфери обслуговування, вивчення ринку (попиту й пропозиції), пакування і зберігання, утилізації, контролю випробування й аналізу, науково-дослідної роботи і проектування, планування і розробки технічних процесів, виробництва тощо. Ціна на продукти українського агросектору постійно зростає внаслідок не тільки застосування різноманітних новітніх технологій, що беруть участь у її створенні, а й внаслідок загострення світової продовольчої кризи.

Отже, при дослідженні впливу застосування інноваційних хімічних речовин в сільському господарстві на міжнародну торгівлю продовольчою продукцією, було розглянуто позитивні й негативні сторони хімізації сільського господарства й виявлено, що цей процес, безумовно, є масштабним проривом в науково-технічному прогресі. Він заснований на широкому застосуванні хімічних речовин в рослинництві й тваринництві, і приводить до значного підвищення конкурентоздатності сільськогосподарської продукції, яка полягає в притаманних їй якісних характеристиках та рівні ціни. В результаті аналізу та узагальнення поглядів сучасних вчених, що вивчають міжнародну торгівлю інноваційною продукцією, було встановлено наступне: країни, що

експортують результати діяльності, в якій застосовувалися передові технології, показують швидше зростання обсягів експорту, ніж експортери продуктів застарілої технології.

Список джерел:

1. Лихоній В. І. Механізм забезпечення конкурентоспроможного виробництва аграрної продукції: теоретико-методичний аспект / В. І. Лихоній // Вісник Запорізького національного університету. – 2010. – № 1 (5). – С. 137 – 140.

2. Ковальчук С. Я. Економіко-правові аспекти екологізації аграрного виробництва в Україні [монографія] / С. Я. Ковальчук, Т. К. Оверковська – Вінниця: Едельвейс, 2013. – 342 с.

3. Колосов А.М. Планування і бюджетування діяльності підприємства в умовах невизначеного й мінливого середовища. – Ринкова економіка: сучасна теорія і практика управління. Т. 2, вип. 1/3 : наук. праці / А. С. Васильєв [голова] та ін. – О.: Наука і техніка, 2015. – 224 с. – С. 37–46.

4. Сардак С. Перспективы развития современного бизнеса / С. Э. Сардак // Менеджмент и менеджер. – 2008. – № 1. – С. 4–12.

5. Marquez-Ramos L. The effect of technological innovation on international trade. A nonlinear approach / L. Marquez-Ramos, I. Martinez-Zarzoso // Economics: the open-access, open-assessment E-Journal. – 2010-11. – Vol. 4. – 39 p. [Електронний ресурс]. – Режим доступу до журн.: <http://www.economics-ejournal.org/economics/journalarticles/2010-11>.

6. Sardak S. E. National Economies Intellectualization Evaluating in the World Economy / S. E. Sardak, A. A. Samoilenko // Economic Annals-XXI. – 2014. – № 9-10(2). – P. 4 – 7.